

2016-02-02 Nr. 08

CAUTA

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Kauno apskrities policijos ir kitų teisėsaugos darbuotojų profesinei sąjungai 2016-01-29 Nr. (139)7K-895
į 2015-11-12 Nr. 267
2016-01-20 Nr. 29

DĖL PATAISOS PAREIGŪNŲ, VYKLANČIŲ NUTEISTŪJŲ SOCIALINĖ REABILITACIJĄ, KREIPIMOSI

Teisingumo ministerija, kartu su Kalėjimų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas), įvertinę Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pataisos pareigūnų kreipimesi pateiktus nuogąstavimus dėl susidariusios situacijos nuteistųjų socialinėje rehabilitacijoje, teikia šią informaciją:

1. Dėl diegiamų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikų ir pataisos programų.

Pataisos pareigūnai pareiškime abejoja pataisos įstaigose diegiamų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikų ir pataisos programų tikslingumu ir efektyvumu. Tačiau paaiškiname, 2007 m., siekiant įvertinti nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikos OASys panaudojimo Lietuvos įkalinimo įstaigose galimybes, Kalėjimų departamentas organizavimu šios metodikos adaptavimo procedūras. Pažymėtina, kad šias procedūras atliko Lietuvos mokslininkų grupė, kuri nustatė, kad OASys metodika patikimai prognozuoja Lietuvos nuteistųjų pakartotinio nusikalstamo elgesio riziką. Tik po mokslininkų išvados Kalėjimų departamento direktorius 2012 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. V-211 „Dėl Nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikų ir elgesio pataisos programų aprobavimo Lietuvos bausmių vykdymo sistemoje tvarkos aprašo patvirtinimo ir adaptuotų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikų ir elgesio pataisos programų aprobavimo“ OASys metodika buvo aprobuota (pripažinta tinkama naudoti pataisos įstaigose ir probacijos tarnybose). Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad minėta metodika praktikoje naudoja ne tik Lietuva, bet ir tokios bausmių vykdyme pažengusios valstybės, kaip Švedija, Jungtinė Karalystė ir kt. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo ministerijos ir Kalėjimų departamento nuomone, abejoti įdiegtų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo metodikų pridėtine verte nėra pagrindo.

Kreipimesi minima programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“ taip pat yra aprobuota minėtu Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymu. Programą sudaro penki pusiau struktūruoti motyvuojantys pokalbiai, kurių metu siekiama nuteistąjį motyvuoti keisti nusikalstamą elgesį. Nors programa daugiau orientuota į priklausomybių problemų sprendimo būdų ieškojimą, tačiau, mokslininkai yra įrodę, kad ji mažina ir agresyvų bei smurtinį elgesį. Programos rezultatus (poveikį) nėra lengva identifikuoti dėl to, kad ji iš esmės veikia nuteistojo motyvaciją, tačiau remiantis moksliniais tyrimais, jos poveikiu abejoti taip pat nėra pagrindo.

Pažymėtina ir tai, kad Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos būrių viršininkai darbe su nuteistaisiais programos Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas dar nėra taikę, nors tikslinius mokymus yra baigę 24 pareigūnai.

Kartu atkreiptinas dėmesį ir į tai, kad pataisos programų taikymo efektyvumas labai

priklauso nuo jas taikančio asmens kompetencijos ir požiūrio į jas. Jei taikantysis yra iš anksto negatyviai nusiteikęs dėl pataisos programų taikymo tikslingumo ir efektyvumo, jų taikymas gali lemti ne tik nerezultatyvų, bet kartu ir neigiamą programos poveikį nuteistojo elgesiui.

2. Dėl darbuotojų darbo krūvio.

Kalėjimų departamentas, įvertinęs Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos būrio viršininkų darbo krūvį, nustatė, kad nuteistųjų, su kuriais dirba šie pataisos pareigūnai, skaičius yra didesnis už vidutinį statistinį (kitose pataisos įstaigose būrio viršininkas dirba vidutiniškai su 50 – 60 nuteistųjų). Atitinkamai šios įstaigos būrio viršininkams tenka atlikti didesnę pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimų skaičių, parengti daugiau socialinio tyrimo išvadų, vykdyti individualų darbą su nuteistaisiais. Kartu nustatyta, kad kitų veiklų (nuteistųjų skundų, prašymų (pareiškimų), peticijų priėmimas ir registravimas, dokumentinės medžiagos dėl nuobaudų skyrimo rengimas, darbas įstaigų Drausmės ir Nuteistųjų skirstymo į būrius komisijų darbuose) rodikliai neviršija kitose pataisos įstaigose dirbančių būrio viršininkų rodiklių. Todėl, Kalėjimų departamentas, siekdamas sumažinti būrio viršininkų darbo krūvį, pataisos įstaigoms pateikė rekomendacijas dėl pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo ir socialinio tyrimo išvadų rengimo, t. y. į šį procesą įtraukė ir psichologinių tarnybų specialistus, pavesdamas jiems atlikti dalį nuteistųjų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo ir dalinai surašyti socialinio tyrimo išvadas. Be to, Kalėjimų departamentas šiuo metu atlieka išsamią pataisos įstaigų Socialinės reabilitacijos skyrių būrių viršininkų ir specialistų vykdomų funkcijų analizę ir rengia rekomendacijas dėl perteklinių ir/ar su socialiniu darbu nesusijusių funkcijų perdavimo kitoms įstaigų tarnyboms, kad sumažinti būrių viršininkų darbo krūvį.

Paminėtina ir tai, kad Kalėjimų departamentas pataisos įstaigose rengiasi įgyvendinti pagrindinius dinaminės apsaugos principus, orientuotus į dalies socialinių funkcijų delegavimą pataisos pareigūnams, iki šiol vykdžiusiems tik nuteistųjų priežiūros funkcijas. Dalis būrio viršininkų darbo, reikalaujančio mažesnių kompetencijų, bus perduotos minėtiems pataisos pareigūnams, o tai neabejotinai mažins ir būrių viršininkų darbo krūvį.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad tik Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos Socialinės reabilitacijos skyriaus būrio viršininkams nustatyta 9 pareigybės kategorija (pareigybės lygis B), kai kitose pataisos įstaigose dirbantiems – nustatyta 8 pareigybės kategorija (pareigybės lygis B). Be to, Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje yra nustatyta ir būrio viršininkų motyvavimo sistema – daugiau dirbantiems skiriamas didesnis priedas prie darbo užmokesčio, o už gerus darbo rezultatus – skatinami. Pavyzdžiui, per 2015 metus buvo paskatinta 10 būrio viršininkų (kas trečias būrio viršininkas). Taip pat pagal išgales renovuojama darbo aplinka, gerinamas aprūpinimas darbo priemonėmis (pavyzdžiui, visi būrio viršininkai dar šiais metais bus aprūpinti nešiojamais kompiuteriais ir spausdintuvais).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2014 m. gruodžio 16 d. Lietuvos Respublikos Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto pakeitimo įstatymu Nr. XII-1447 patvirtino naujos redakcijos Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statutą, kurio projektą rengė Teisingumo ministerija. Šiame įstatyme numatyta daugiau socialinių garantijų pataisos pareigūnams (pavyzdžiui, dėl sveikatos priežiūros ir medicininės reabilitacijos vykdymo pareigūnams ir buvusiems pareigūnams tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir vidaus tarnybos pareigūnams), o taip pat kitų teisinių instrumentų, kurie leistų prisidėti prie pataisos pareigūnų finansinės gerovės (pavyzdžiui, supaprastinta aukštesnio tarnybinio rango suteikimo tvarka, už kuri mokamas atitinkamo dydžio priedas). Taip pat Teisingumo ministerijai kiekvienais metais siekia, kad Kalėjimų departamentui ir jam pavaldžioms įstaigoms skiriami asignavimai būtų vis didesni ir, kad būtų galimybės padidinti pataisos pareigūnų darbo užmokestį. Pavyzdžiui, 2015 m. buvo skirta papildomų lėšų mažiausių kategorijų pataisos pareigūnų darbo užmokesčiui padidinti, iš kurių darbo užmokestis buvo didintas ir būrio viršininkams.

Pažymėtina ir tai, kad pataisos pareigūnų darbo sąlygos, o taip pat ir darbo užmokestis, Teisingumo ministerijos nuomone, neturi būti prastesni, nei kitų statutinių valstybės tarnautojų.

Todėl, Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. birželio 25 d. priimtą Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymą Nr. XII-1855, 2015 m. lapkričio 8 d. priimtą Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos statuto pakeitimo įstatymą ir šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime svarstomą Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIP-3268, papildomai peržiūri pataisos pareigūnų tarnybą reguliuojančio statuto nuostatas ir siūlys jame įtvirtinti tokias nuostatas, kurios leistų užtikrinti patrauklų ir saugų bausmių vykdymo sistemos funkcionavimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tikimės, kad profesinės sąjungos, o taip pat ir jų nariai - pataisos pareigūnai, bendradarbiaus su Teisingumo ministerija ir Kalėjų departamentu pataisos pareigūnų tarnybos organizavimo klausimais, kas padėtų konstruktyviai įveikti sunkumus, kylančius šioje nelengvoje tarnyboje.

Teisingumo viceministras

Paulius Griciūnas